

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2675/2021
01.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Александар Илић, адвокат из ..., против туженог АД Аеродором „Никола Тесла“ Београд, Сурчин, чији је пуномоћник Ана Поповић, адвокат из ..., ради поништаја, враћања на рад и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1843/20 од 13.11.2020. године, у седници већа одржаној дана 01.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1843/20 од 13.11.2020. године тако што се ОДБИЈА као неоснована жалба туженог и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П1 1138/16 од 09.10.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 43.400,00 динара, у року од 15 дана од пријема пресуде.

Образложење

Првим ставом изреке пресуде Трећег основног суда у Београду П1 1138/16 од 09.10.2019. године усвојен је тужбени захтев, па је утврђено да је решење о отказу уговора о раду број ...-...-.../... од 29.11.2016. године донет од стране туженог, незаконито и као такво се поништава. Другим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоца врати на ради. Трећим ставом изреке обавезан је тужени да на име накнаде штете због неисплаћених зарада (изгубљених зарада) тужиоцу за сваки месец појединачно почевши од децембра 2016. године закључно са јуном 2019. године исплати износ од по 88.589,96 динара са законском затезном каматом од последњег дана у месецу за текући месец. Четвртим ставом изреке обавезан је тужени да на утврђени износ накнаде штете из става 3. пресуде тужиоцу уплати доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање и доприносе за случај незапослености који падају на терет туженог, као послодавца и тужиоца, као радника, Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање Београд – Филијала Сурчин, Републичком фонду за здравствено осигурање – Филијала Сурчин и Националној служби за запошљавање – Филијала Сурчин, по стопи и висини која ће бити утврђена у моменту исплате. Петим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 269.031,44 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1843/20 од 13.11.2020. године преиначена је пресуда Трећег основног суда у Београду П1 1138/16 од 09.10.2019. године, па је као неоснован одбијен тужбени захтев којим је у првом ставу изреке тражено да се утврди да је решење о отказу уговора о раду ...-...-.../... од 29.11.2016. године донето од стране туженог незаконито и да се као такво поништи, у ставу другом изреке да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад, у ставу трећем изреке да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде штете због неисплаћених зарада исплати 88.589,96 динара по месечним износима и са законском затезном каматом, у четвртом ставу изреке да се обавезе тужени да на износ накнаде штете из става трећег изреке пресуде тужиоцу уплати доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање и доприносе за случај незапослености који падају на терет туженог као послодавца и тужиоца као радника, Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање Београд – Филијала Сурчин, Републичком фонду за здравствено осигурање – Филијала Сурчин и Националној служби за запошљавање – Филијала Сурчин, по стопи и висини која ће бити утврђена у моменту исплате и у ставу петом изреке, да се обавезе тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 269.031,44 динара. Другим ставом изреке обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 294.531,00 динара са каматом од извршности пресуде, па до исплате. Трећим ставом изреке обавезан је тужилац да туженом на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 95.531,00 динар са каматом од извршности пресуде, па до исплате.

Против наведене правоснажне пресуде донете у другом степену тужилац је сходно члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП благовремено изјавио ревизију указујући на битне повреде одредба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у поступку пред другостепеним судом и на погрешну примену материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 са изменама и допунама, 49/13-УС, 74/13-УС), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. ств 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити из изјављеног ванредног правног лека следи да је пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању следи да је тужилац засновао радни однос код туженог на основу уговора о раду број .../... од 15.01.2003. године на неодређено време, да је уговором о раду број ...-.../... од 18.09.2014. године тужилац распоређен на радно место ..., у делатности техничког одржавања, са описом послова сачињавања планова одржавања средстава аеродромске опреме, организовања, руковођења, учествовања у извршавању послова одржавања аеродромске опреме, организовања поступка редовне контроле опреме и средстава, вођења поступка примопредаје средстава у експлоатацији, старања о примени прописа безбедности и здравља на раду у току зимске сезоне, учествовања у изради годишњих планова набавке резервних делова опреме и потрошног материјала и обављања осталих послова по налогу руководиоца сектора. Анексом уговора о раду број ...-.../... од 13.07.2016. године, тужилац је распоређен на радно место ..., чији је опис послова сличан претходном радном месту ... одржавања аеродромске опреме.

Осим наведених уговора, тужилац је са туженим закључио анекс уговора о раду број ...-.../... од 03.10.2016. године, за радно место ... у Организационој јединици Одељење ... – ОЈ ..., са описом послова који је истоветан претходном радном месту.

Дана 17.10.2016. године тужени је донео упозорење којим је тужиоца, распоређеног на радно место ..., упозорио на постојање разлога за отказ уговора о раду из разлога што је учинио повреду радне обавезе и непоштовање радне дисциплине прописане актом послодавца, а у складу са законом, Колективним уговором и Кодексом понашања и то на тај начин што је своје радне обавезе извршавао непрофесионално, несавесно и неодговорно, а из разлога нецелисходног коришћења средстава за рад, чиме су потенцијално могли бити угрожени безбедност ваздушног саобраћаја, животи људи, као и проузроковања материјалне штете послодавцу, а за време док је обављао послове У образложењу наведеног упозорења назначено је да је у време док је обављао послове ... одржавња аеродромске опреме тужилац учинио повреду радне обавезе на тај начин што је нецелисходно и неодговорно користио средстава за рад, односно што није пријавио постојање великог броја резервних делова за које је знао да су неопходни приликом обављања процеса рада, а који делови су се налазили у тзв. приручном магацину од кога је кључеве имао само тужилац, да је тужилац морао знати за стање опреме у радионицама механизације и за постојање приручног магацина, као и за стање залиха у истом, да није информисао непосредног руководиоца о таквој ситуацији, што је као ... био дужан да учини. Све до измене уговорних услова рада закључењем анекса уговора о раду 13.10.2016. године, тужилац је обављао ... и био је у складу са описом послова обавезан да, између осталог, одржава аеродромску опрему, организује поступак редовне контроле опреме и средстава, учествује у изради годишњих планова набавке резервних делова, опреме и потрошног материјала.

Поступајући по налогу ВД генералног директора за проверу нерегуларности у служби техничког одржавања аеродромске опреме, коју је пријавио директор ОЈ ..., организациона јединица „...“ констатовала је да је у том периоду ... био тужилац, да је након пријема пријаве дана 20.09.2016. године извршен попис наведених делова у приручном магацину од кога, између осталог, кључ поседује и тужилац као ... и да је у тим магацинима била велика количина разних филтера, резервних гума и осталих делова, неевидентираних на залихама централног магацина.

Првостепени суд је као неспорно утврдио да су у оквиру Организационе јединице ... постојали централни и приручни магацин, да је за приручни магацин постојало више кључева од којих је један стајао у канцеларији где су били смештени тужилац и његове колеге, да је приручни магацин установљен много година раније из разлога што је централни магацин радио у времену од 07 до 15 часова, те су након истека његовог радног времена делови који су служили за одржавање опреме и средстава радницима били недоступни. С обзиром да је тужени своју делатност обављао 24 часа, постојала је потреба за сервисирањем и ван радног времена централног магацина, а из ког разлога је уведена пракса да се одређени део делова из централног магацина преместе у приручни магацин како би били доступни радницима. Дешавало се да неки делови, након што буду требовани из централног магацина, не буду одмах уграђени у средства и опрему туженог већ се одлажу у приручни магацин (не враћају се у централни), што је неопходно ради њихове доступности радницима ван радног времена централног магацина. У приручни магацин стављани су и стари, коришћени делови. Евиденција о пријему делова у приручни магацин није вођена, али

је постојала интерна свеска у коју су евидентирани делови који су узимани из приручног магацина и дефинитивно уграђивани у средства и опрему туженог. Наведена пракса код туженог уведена је пре више деценија, ту праксу је у свом послу као ... наследио и сам тужени, са чиме су били упознати и ранији руководиоци који су у том сектору посао обављали пре доласка ББ за шефа службе одржавања у јулу 2016. године, који је затечено стање пријавио надређенима. Евиденција стања резервних делова у централном магацину уредно је вођена, а у приручном магацину није, што је тужиоцу као ... стављено на терет.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је оценио да, с обзиром на установљену праксу изузимавања одређених делова из централног магацина и одлагање истих у приручни магацин из разлога целисходности, а без формално установљеног система евиденције делова у приручном магацину, што је деценијама сматрано редовним стањем пословања туженог, нема места стављању на терет тужиоцу пропуста у том смислу, који је по мишљењу туженог био основ за давање отказа предметног уговора о раду.

Код изложеног правног становишта првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца оценивши да тужилац није учинио повреду радне обавезе која му је побијаним решењем стављена на терет, да своје радне обавезе није извршавао непрофесионално, несавесно и неодговорно и да није нецелисходно користио одређена средства рада, јер је праксу руковања опремом и средствима, устројену од стране самог туженог, наследио, те да није имао обавезу евидентирања резервних средстава приликом њиховог преношења из централног у приручни магацин.

Разматрајући изјављену жалбу тужене другостепени суд је оценио да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право, из кога разлога је сходно члану 394. тачка 4. ЗПП првостепену пресуду преиначио. Образлажући своју одлуку другостепени суд је навео да је тужилац, као ... одељења базног одржавања, био задужен за евидентирање стања залиха, да за разлику од централног магацина евиденцију за приручни магацин није водио, те да је несавесним и немарним обављањем свог посла учинио повреду радне обавезе која му је спорним решењем стављена на терет. Противно становишту првостепеног суда, другостепени суд је закључио да се тужилац не може ослободити одговорности за учињену повреду радне обавезе невођења евиденције стања резервних делова у приручном магацину из разлога што је такво стање толерисано ранијих година, јер се из туђег пропуста не може остварити бенефит за себе. У складу са заузетим становиштем Апелациони суд у Београду је првостепену пресуду преиначио, као неоснован одбио тужiocев захтев за поништај решења о отказу уговора о раду ...-.../... од 29.11.2016. године, а у складу са том одлуком као неоснован је одбијен и захтев тужиоца за накнаду штете због изгубљене зараде истакнут у смислу члана 191. Закона о раду, као и акцесорни захтев за уплату доприноса, који дели правну судбину главне облигационоправне тражбине.

По оцени Врховног касационог суда основани су ревизијски наводи тужиоца да је другостепена одлука донета погрешном применом материјалног права.

Чланом 16. став 1. тачка 3. Закона о раду прописано је да је послодавац дужан да запосленом, између осталог, пружи обавештења о условима рада, организацији рада и правилима из члана 15. тачка 2. овог закона, а чланом 16. тачка 2. Закона о раду

прописано је да је запослени, између осталог, дужан да поштује организацију рада и пословања код послодавца.

Према становишту Врховног касационог суда, из изложеног чињеничног стања следи да је у складу са уговором о раду број ... – .../... од 18.09.2014. године тужилац на радном месту ... у делатности техничког одржавања, преузимањем послова који су му поверени, без формалног обавештавања од стране послодавца о потреби измене начина рада реално постојећег, а актима туженог непредвиђеног приручног магацина, прећутним настављањем затечене праксе туженог дуге више деценија и условљене управо организацијом пословања техничких служби ван радног времена централног магацина, суочен са отказом уговора о раду сходно цитираним прописима, иако је доследно поштовао режим рада приручног магацина успостављен од стране самог туженог као послодавца.

У складу са изложеним, Врховни касациони суд је оценио да се поступање тужиоца у спорном периоду не може сматрати повредом радне дисциплине која би сходно члану 179. став 3. тачка 8. Закона о раду била противна акту послодавца, односно која повреда би његово понашање учинила неприхватљивим тако да не може да настави рад код послодавца. Постојање повреде радне дисциплине, као и једног од отказних разлога наведених у решењу туженог о отказу уговора о раду донетим под бројем .../...-.../... дана 29.11.2016. године тужени током поступка није доказао сагласно својој дужности прописаној чланом 228. ЗПП.

Поведа радне обавезе која би сходно члану 179. став 2. тачка 1. (несавесно и немарно извршавање радних обавеза) и тачка 3. (нецелисходно и неодговорно коришћење средстава рада) Закона о раду, у вези са чланом 93. став 1. тачка 11. (повреда радне дисциплине непоштовањем кодекса понашања запослених) и тачка 12. (непоштовање радне дисциплине прописане актом послодавца) Колективног уговора, као други отказни разлог, у конкретном случају није могла оправдати спорни отказ уговора о раду. По оцени Врховног касационог суда, код постојања сазнања директора туженог о деценијском функционисању приручног магацина из разлога несметаног сервисирања возила и опреме ван радног времена централног магацина, тужилац као запослени није могао бити одговоран на његово устројавање и за начин његовог функционисања, како у погледу депоновања и расходованих и нових делова преузетих из централног магацина, тако и у погледу стања залиха нових делова у истима.

Указивање туженог да су бројни нови делови – филтери и гуме затечени у приручном магацину, били дефицитарни због тендерских набавки које нису реализоване из административних разлога и због незаинтересованости добављача, очигледно није последица пропуста у раду тужиоца, а због чега је по оцени Врховног касационог суда првостепена пресуда неосновано укинута погрешном применом материјалног права од стране другостепеног суда.

Разматрајући становиште другостепеног суда да тужилац не може очекивати беневит за себе из ранијег незаконитог поступања, Врховни касациони суд је оценио да начин организације пословања туженог и организације дневног функционисања појединих служби и њихових делова, није у надлежности запослених радника – непосредних извршилаца, већ руководства туженог, те тужилац не може сносити последице због прећутне одлуке туженог, да актима туженог непредвиђени приручни магацин буде организован на изложени начин. Уколико се може сматрати да постоји

пропуст у раду, он није на страни тужиоца већ туженикових руководећих служби, задужених за организовање пословања аеродрома, које су биле дужне да због ограничености радног времена централног магацина и потребе несметаног сервисирања радних потреба током двадесетчетворосатног радног времена, рад устројеног приручног магацина регулишу својим актима и истима одреде начин вођења евиденције стања нових делова преузетих из централног магацина. Уместо такве поуздане праксе, у приручни магацин су поред некоришћених делова, одлагани и половни, махом неупотребљиви делови, чије расхоровање никада током вишедеценијског постојања приручног магацина није спроведено, јер комисија за обављање тог посла од стране туженог није формирана ни после доласка новог руководства туженог које је, инсистирајући на вођењу евиденције стања нових делова у приручном магацину, против тужиоца покренуло дисциплински поступак чији је резултат билл отказивање његовог уговора о раду.

Како је сходно члану 416. став 1. ЗПП преиначена другостепена одлука и потврђена првостепена пресуда у делу којим је поништено решење туженог о отказу уговора о раду тужиоцу, то су сходно члану 191. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05...75/14) којим је прописано да ће суд, ако у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог одлучити да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате припадајући доприноси за обавезно социјално осигурање за период у коме није радио, потврђене и одлуке садржане у другом, трећем и четвртном ставу изреке првостепене пресуде. Поред враћања тужиоца на рад, тужени као послодавац је сходно члану 12. став 1. члану 16. став 1, члану 104. став 1, члану 110. став 1. Закона о раду у вези у вези са Законом о пензијском и инвалидском осигурању (члан 10. став 1. тачка 1, члан 11. став 1. тачка 1. и члан 14. став 1. тачка 1.) обавезан да истом исплати зараде које би он остварио да незаконитим отказом није удаљен са рада и да му на износ тих зарада уплати доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање, те за осигурање за случај незапослености.

На износ неисплаћених месечних зарада тужиоцу је сходно члану 277. став 1. ЗОО законска затезна камата досуђена од њихове месечне доспелости предвиђене Законом о раду, па до исплате.

Правилном применом члана 153. став 1., члана 154. став 1. и члана 163. став 1. и 2. ЗПП, као одредаба Адвокатске и Таксене тарифе првостепени суд је туженог обавезао да тужиоцу накнади нужне издатке које је исти имао поводом вођења ове парнице, те је првостепена пресуда потврђена и у делу одлуке о трошковима поступка.

Како је тужиочева ревизија усвојена, на основу истоветних одредби процесног закона истом су досуђени трошкови ревизијског поступка у износу од 39.600,00 динара на име састава ревизије (износ од 33.000,00 динара увећан за 20% на име ПДВ) и износ од 3.800,00 динара на име такси за ревизију и ревизијску одлуку.

**Председник већа-судија
Марина Милановић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић